

ประเภท : บทความ

หัวข้อ : การประโคมดนตรีในงานบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร (ด้านวัฒนธรรม)

โดย : สมจิตร

ลงวันที่ : จันทร์ ที่ 2 เดือน ตุลาคม พ.ศ.2560

เข้าชม : 2079

เรื่อง

การประโคมดนตรีในงานบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร

การประโคมดนตรีในงานพระราชพิธีถือเป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์อย่างหนึ่ง และเป็นองค์ประกอบสำคัญของงานพระราชพิธีที่จะต้องบรรเลงไปตามขั้นตอนของพระราชพิธีควบคู่กับวงประโคมของงานเครื่องสูง สำนักพระราชวัง ซึ่งมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย แต่พบหลักฐานแน่ชัดในสมัยอยุธยา โดยมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จากหลักฐาน ตั้งแต่อยุธยาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การประโคมดนตรีในงานพระบรมศพจะมีทั้งการประโคมย้ายมและมโหรีร้องไห้ ในพิธีธรรมการสวด พระอภิธรรมพระบรมศพ

และในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ ต่อมาได้ยกเลิกประเพณี
นางร้องไห้ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
และเริ่มนำวงปี่พาทย์เข้ามาร่วมกับการประโคมย่ำยาม

การประโคมดนตรีในงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช บรมนาถบพิตร สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ในส่วนแรก คือ
การประโคมย่ำยามในการพระราชพิธีสวดพระอภิธรรมพระบรมศพและงานพระรา
ชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล สัตตมวาร (7 วัน)
พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปัณรสมวาร (15 วัน)
พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปฏัญญาสมวาร (50 วัน)
และพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลสตมวาร (100 วัน)
ส่วนที่สองคือการประโคมดนตรีในงานพระราชพิธีออกพระเมรุมาศหรือ
พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

สำหรับในงานพระราชพิธีสวดพระอภิธรรมพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
กรมศิลปากรได้จัดวงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่
เข้าประโคมย่ำยามร่วมกับวงประโคมของสำนักพระราชวัง กำหนดให้ประโคม
ย่ำยาม วันละ 6 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 เวลา 06.00 น.

ครั้งที่ 2 เวลา 09.00 น.

ครั้งที่ 3 เวลา 12.00 น.

ครั้งที่ 4 เวลา 15.00 น.

ครั้งที่ 5 เวลา 18.00 น.

ครั้งที่ 6 เวลา 21.00 น.

ในการประโคมย่ำยามครั้งนี้ ตามโบราณราชประเพณี
และพระราชอิสริยยศ

จะใช้วงประโคมของงานเครื่องสูงประกอบด้วยกลองมโหระทึก 2 ใบ วงสังข์แตร และวงปี่ไฉนกลองชนะ วงประโคมของกลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร ซึ่งใช้วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ ประโคมเพลงนางหงส์

นอกจากการประโคมย่ำยามแล้ว วงประโคมของงานเครื่องสูง สำนักพระราชวังและวงการประโคมของกรมศิลปากร

ยังมีหน้าที่ในการประโคมในการ พระราชพิธีออกพระเมรุมาศด้วย โดยวงประโคมของงานเครื่องสูง ทำหน้าที่ประโคมอยู่ในริ้วกระบวนเป็นเครื่องประกอบพระอิสริยยศ วงประโคมที่ใช้ ได้แก่ วงแตสังข์ และวงปี่ไฉน กลองชนะ เหมือนกับการประโคมย่ำยาม แต่จำนวนเครื่องดนตรีจะมีจำนวนต่างกันตาม พระราชอิสริยยศ

นอกจากนี้

ในการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สำนักการสังคีต กรมศิลปากร ได้มีแนวคิดที่จัดวงประโคมเพื่อจะถวายพระเกียรติยศอย่างสูงสุด ได้จัดวงประโคมตั้งไว้ 4 มุมของพระเมรุมาศ ในแต่ละมุมจะประกอบด้วยวงบัลลอย 1 วง ตั้งอยู่หน้าวงประโคมแต่ละมุมเช่นกัน (วงประโคม มี 4 วง ประกอบด้วย วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่ 2 วง วงสำนักสังคีต 1 วง สำนักวัฒนธรรม 1) วงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่ 2 วง (วงบ้านพาทย์โกสัล 1 และ วงสถาบันบัณฑิต 1)

หลังจากพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพเสร็จแล้ว

จะมีวงประโคมของสี่เหล่าเข้าประโคมต่อเนื่องจนถึงรุ่งเช้า ประกอบด้วย วงดุริยางค์ทหารบก วงดุริยางค์ทหารเรือ วงดุริยางค์ทหารอากาศ และวงดุริยางค์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

โดย ปัทมวดี เหลือสม

เรียบเรียงโดย สมจิตร ตาลสุก